

Kształtowanie warunków bezpieczeństwa imprez masowych

Creating safety and security of mass events

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza prawna regulacji ustawowych dotyczących kształtowania warunków bezpieczeństwa imprez masowych w Polsce. Wskazany temat został podzielony na cztery części. Każda z nich odpowiada jednemu kluczowemu podmiotowi aktywnemu w opisywanym obszarze, tj. organizatorowi (przedkładającemu wniosek o przeprowadzenie imprezy), organowi wydającemu zezwolenie (wójtowi, burmistrzowi, prezydentowi miasta), wojewodzie (dysponującemu dwoma różnymi zakazami) oraz Policji (ujmowanej przede wszystkim w odniesieniu do opiniowania wniosku o przeprowadzenie imprezy masowej).

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo imprez masowych, ustawa z 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych, wniosek o przeprowadzenie imprezy masowej, organ wydający zezwolenie

Abstract

The aim of this paper is to analyze the law regulations connected with creating safety and security of mass events in Poland. The paper is divided into four parts, each of them corresponds to one key subject which is active in the described area i.e. the organizer (submitting the request for the event), the issuing authority (wójt, mayor, city president), wojewoda (having the two, different bans) and the Police (analysed especially with regard to giving opinions on the request for a mass event).

Keywords: safety and security of mass events, the Act of 20 March 2009 on Mass Events Security, the request for the mass event, the issuing authority

Wprowadzenie

Bezpieczeństwo imprez masowych w Polsce regulowane jest szczegółowo oraz restrykcyjnie, niewiele swobody pozostawia się tutaj organizatorowi, wzmacnia się natomiast organ wydający zezwolenie oraz wojewodę. Znaczący wpływ ma także Policja. Analizując kształtowanie warunków bezpieczeństwa w tym obszarze, należy więc odwołać się stricte do regulacji ustawowych i przyrzeć się dokładnie zadaniom realizowanym przez każdy ze wskazanych wyżej podmiotów.

W ramach wprowadzenia za niezbędne uznaje się określenie, czym jest impreza masowa oraz jakie są jej rodzaje, warto także odnieść się do definicji organizatora, a w dalszej części tekstu do organu wydającego zezwolenie na przeprowadzenie imprezy masowej.

Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych¹ definiuje imprezę masową poprzez wyróżnienie jej trzech rodzajów: imprezy masowej artystyczno-rozrywkowej, masowej imprezy sportowej oraz meczu piłki nożnej². Ich wspólną cechą jest minimalna liczba udostępniionych miejsc oscylująca od 300 do 1000³. Impreza masowa artystyczno-rozrywkowa to impreza o charakterze artystycznym lub rozrywkowym⁴. Ustawą z 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych poszerzono jej definicję o zorganizowane publiczne oglądanie przekazu telewizyjnego na ekranach lub urządzeniach umożliwiających uzyskanie obrazu o przekątnej przekraczającej 3 m⁵. Tego typu aktywność określa się także zaczerpniętym z języka angielskiego określeniem *public viewing*.

Celem masowej imprezy sportowej jest współzawodnictwo sportowe lub popularyzowanie kultury fizycznej. Zgodnie z ustawą z 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej współzawodnictwo sportowe to indywidualna lub zbiorowa ry-

---

¹ Ustawa z 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 62, poz. 504), dalej jako ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych.

² Art. 3 pkt 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

³ Należy podkreślić, że mecz piłki nożnej, choć definicyjnie klasyfikuje się jako masową imprezę sportową, to w przepisach traktowany jest jednak odrębnie, na co wskazuje treść całego rozdziału III.

⁴ Art. 3 pkt 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁵ Art. 3 pkt 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

walizacja osób zmierzających, zwłaszcza w trakcie zawodów sportowych, do pokonywania czasu, przestrzeni, przeszkód lub przeciwnika. Natomiast pojęcie kultury fizycznej zawiera w sobie wiedzę, wartości, zwyczaje, działania podejmowane dla zapewnienia rozwoju psychofizycznego, wychowania, doskonalenia uzdolnień i sprawności fizycznej człowieka, a także dla zachowania oraz przywracania jego zdrowia⁶.

Mecz piłki nożnej został zdefiniowany przez odwołanie się do masowej imprezy sportowej i oznacza jej odmianę polegającą na współzawodnictwie w dyscyplinie piłki nożnej, które organizuje się na stadionie lub innym obiekcie sportowym⁷. W Polsce rozgrywki mężczyzn prowadzone są w ramach Ekstraklasy, pierwszej, drugiej oraz trzeciej ligi, a w niektórych województwach dodatkowo także czwartej. Ponadto funkcjonuje liga okręgowa oraz klasa A, B i C. Kobięce zespoły grają w ekstralidze, I oraz II lidze.

Do każdej z odmian imprezy masowej ustawodawca określił wymagania co do miejsca jej organizowania oraz liczby udostępnionych przez organizatora miejsc.

Obok imprezy masowej drugim, kluczowym dla omawianej tematyki, pojęciem jest „organizator imprezy masowej”. Na nim bowiem spoczywa odpowiedzialność za bezpieczeństwo imprezy masowej w miejscu i w czasie jej trwania⁸. Organizator, zgodnie z ustawą o bezpieczeństwie imprez masowych, to osoba prawna, fizyczna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która przeprowadza imprezę masową⁹. Definicja nie wprowadza żadnych ograniczeń ani dodatkowych wymogów co do specyfiki organizatora. Stąd może nim być niemalże każda osoba, która jest w stanie zorganizować imprezę masową, tj. dysponuje odpowiednimi środkami, zarówno finansowymi, jak i związanymi z czynnikiem ludzkim. Mimo użycia liczby pojedynczej imprezę masową może przeprowadzić jeden, dwóch lub więcej organizatorów, niekoniecznie jednorodzących¹⁰.

⁶ Art. 3 pkt 1 i 7 ustawy z 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej.

⁷ Art. 3 pkt 4 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁸ Art. 5 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁹ Art. 3 pkt 9 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

¹⁰ C. Kąkol, *Bezpieczeństwo imprez masowych. Komentarz*, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012, s. 108.

Wniosek o przeprowadzenie imprezy masowej

Obowiązująca ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych przewiduje procedurę, której spełnienie przez organizatora upoważni go do przeprowadzenia imprezy masowej. Jej najważniejszym elementem jest wystąpienie z wnioskiem o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej do organu, tj. wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, na co najmniej 30 dni przed planowanym terminem jej rozpoczęcia¹¹. Wcześniejsze, np. kilkumiesięczne, wyprzedzenie nie stanowi złamania przepisów. Należy jednak zwrócić uwagę, że opinie wydawane m.in. przez Policję czy Państwową Straż Pożarną zachowują ważność przez sześć miesięcy od dnia ich wydania¹². Ustawodawca nie wskazał bezpośrednio, jaki charakter ma termin 30-dniowy ani jakie będą skutki niedopełnienia przez organizatora tego wymogu. Zgodnie z poglądem wyrażonym przez P. Suskiego określony termin wskazuje na czas dokonania czynności przez stronę. Jeśli nie zostanie zachowany, wówczas wnioskujący traci możliwość rozpatrzenia sprawy¹³. Uchybieniu terminowi można przeciwdziałać, dołączając do wniosku prośbę o przywrócenie terminu w trybie przewidzianym w kodeksie postępowania administracyjnego. Do prośby dołącza się uzasadnienie, w którym udowadnia się, że uchybienie nie nastąpiło na skutek działań bądź zaniedbań wnoszącego¹⁴. Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych przewiduje odstępianie od 30-dniowego terminu jedynie w przypadku opinii wydawanych przez cztery podmioty wskazane w przepisach¹⁵ oraz instrukcji postępowania w sytuacji powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej. Organizator musi dołączyć te dokumenty do wniosku niezwłocznie, na co najmniej 14 dni przed terminem rozpoczęcia imprezy masowej¹⁶.

¹¹ Art. 25 ust. 1 pkt 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

¹² Art. 25 ust. 1 pkt 2 oraz art. 25 ust. 4 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

¹³ P. Suski, *Zgromadzenia i imprezy masowe*, LexisNexis, Warszawa 2010, s. 353–354.

¹⁴ Art. 58 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, dalej jako: kodeks postępowania administracyjnego.

¹⁵ Tj. komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji, komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, dysponenta zespołów ratownictwa medycznego, państwowego inspektora sanitarnego, patrz: art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

¹⁶ Art. 26 ust. 3 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

Organizator, w dwóch szczegółowo określonych przypadkach, ma prawo do uproszczonej procedury wnioskowania o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej. Pierwszy wiąże się z organizacją imprezy przez tego samego organizatora na jednym i tym samym obiekcie/terenie co najmniej dwa razy w roku. Drugi dotyczy imprez masowych, dla których opracowano terminarz imprez masowych organizowanych cyklicznie¹⁷. Brakuje tutaj tożsamości obiektu/terenu oraz organizatora, co wynika z charakteru tego rodzaju imprez. W praktyce są nimi przede wszystkim rozgrywki ligowe w konkretnej dyscyplinie sportowej przeprowadzane na różnych obiektach/terenach przez różne podmioty (np. kluby piłkarskie). Uproszczona procedura daje możliwość wydania przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta jednego zbiorczego zezwolenia na przeprowadzenie kilku imprez masowych. Co istotne, taka decyzja nie wyłącza odpowiedzialności organizatora w zakresie informowania określonych ustawowo służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo imprezy masowej. Na co najmniej 14 dni każdorazowo przed terminem przeprowadzenia imprezy masowej musi on przekazywać im stosowne informacje¹⁸.

Wniosek o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej jest podaniem w rozumieniu przepisów prawa administracyjnego¹⁹. Organizator musi zawrzeć w nim szereg dokumentów i informacji oraz opinie wydane przez cztery podmioty wskazane w ustawie²⁰. Zakres tematyczny dokumentów wynika bezpośrednio z przyjętych przez ustawodawcę założeń dotyczących kształtu bezpieczeństwa imprez masowych. Podstawowe wytyczne obrazuje czteropunktowy katalog wymagań, które organizator musi spełnić łącznie. Należą do niego: zapewnienie bezpieczeństwa osobom uczestniczącym w imprezie, ochrona porządku publicznego, zabezpieczenie pod względem medycznym oraz zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego obiektów budowlanych (wraz ze służącymi im instalacjami i urządzeniami technicznymi, w szczególności przeciwpożarowymi i sanitarnymi)²¹.

---

¹⁷ Art. 30 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

¹⁸ Art. 30 ust. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

¹⁹ Art. 63 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego.

²⁰ Art. 26 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

²¹ Art. 5 ust. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

Do wniosku o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej organizator musi dołączyć dziewięć dokumentów²².

Po pierwsze, opis oraz graficzny plan terenu/obiektu, na którym ma być przeprowadzona impreza masowa. Dokumenty te mają na celu przede wszystkim klarowne oznaczenie kanałów komunikacyjnych (m.in. dróg dojazdu, ewakuacyjnych, dojazdowych), punktów szczególnie istotnych w zapewnianiu bezpieczeństwa (pomocy medycznej, informacyjnych, hydrantów, gastronomicznych, sanitariatów itd.) oraz pomagają rozmieścić uczestników, służby porządkowe i informacyjne w trakcie danej imprezy.

Punkty pomocy medycznej wskazywane na planie są obok patroli ratowniczych oraz zespołów wyjazdowych częścią ogólnego, medycznego zabezpieczenia imprezy²³. W punktach pracują co najmniej dwie osoby: lekarz z ratownikiem medycznym lub z pielęgniarką systemu²⁴. Wspomagające ich prace patrole ratownicze poruszają się po terenie/obiekcie imprezy i docelowo udzielają kwalifikowanej pierwszej pomocy. Ich wyposażenie zostało szczegółowo określone w rozporządzeniu z 6 lutego 2012 r. w sprawie zabezpieczenia pod względem medycznym, w którym przepisy, obok torby ratunkowej, nakazują mieć w ekwipunku środki łączności bezprzewodowej²⁵.

Ostatni element, tj. zespoły wyjazdowe, występuje w dwóch formach: bez lekarza (podstawowe ratownictwo medyczne) oraz z lekarzem (ratownictwo medyczne specjalistyczne)²⁶. Szczególną uwagę należy zwracać na ich właściwe rozmieszczenie. Od szybkości i bezkolizyjności dotarcia ambulansu do poszkodowanego może zależeć jego zdrowie oraz życie²⁷. Co istotne, w przy-

---

²² Art. 26 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

²³ § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 lutego 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących zabezpieczenia pod względem medycznym imprezy masowej, dalej jako: rozporządzenie z 6 lutego 2012 r. w sprawie zabezpieczenia pod względem medycznym.

²⁴ § 1 ust. 5 rozporządzenia z 6 lutego 2012 r. w sprawie zabezpieczenia pod względem medycznym.

²⁵ § 4 rozporządzenia z 6 lutego 2012 r. w sprawie zabezpieczenia pod względem medycznym.

²⁶ § 1 ust. 3 rozporządzenia z 6 lutego 2012 r. w sprawie zabezpieczenia pod względem medycznym.

²⁷ M. Gracz, R. Socha, B. Wiśniewski, *Zasadnicze problemy prawno-organizacyjne bezpieczeństwa masowych imprez sportowych*, Bielsko-Biała 2010, s. 99.

padku imprezy masowej z udziałem ponad 10 tys. uczestników organizator jest zobowiązany wyznaczyć koordynatora medycznego²⁸.

Po drugie, instrukcję postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej. Oprócz funkcji docelowej umożliwia ona wypracowanie schematów postępowania oraz metod działania niezbędnych w sytuacjach kryzysowych²⁹. Jej elementarną częścią jest plan ewakuacji uwzględniający różne części danego obiektu/terenu. Zgodnie z przyjętymi założeniami ewakuacja powinna zostać przeprowadzona sprawnie i spokojnie, po wytyczonych i jasno oznaczonych drogach ewakuacyjnych³⁰.

Po trzecie, terminarz, dołączany jedynie w przypadku imprez organizowanych cyklicznie. Terminarz stanowi przesłankę do wydania zezwolenia na przeprowadzenie wskazanej przez organizatora liczby imprez masowych w czasie jednego roku³¹.

Po czwarte, informacje o udostępnionej uczestnikom liczbie miejsc, przewidywanych zagrożeniach bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz wszelkie dane związane z organizacją służb organizatora (m.in. ich liczba, oznakowanie, rozmieszczenie). Ochrona porządku publicznego jest jednym z podstawowych wymogów ustawowych³². Ciężar jej realizowania nałożony został przede wszystkim na członków służby porządkowej³³. Wysoki stopień prawdopodobieństwa wystąpienia określonych zagrożeń może prowadzić do przyznania imprezie statusu podwyższonego ryzyka.

---

²⁸ § 9 ust. 1 rozporządzenia z 6 lutego 2012 r. w sprawie zabezpieczenia pod względem medycznym.

²⁹ § 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 sierpnia 2009 r. w sprawie zakresu instrukcji postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 135, poz. 1113), dalej jako: rozporządzenie z 13 sierpnia 2009 r. w sprawie zakresu instrukcji postępowania.

³⁰ M. Gracz, R. Socha, B. Wiśniewski, *dz. cyt.*, s. 17.

³¹ Art. 30 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

³² Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Lecha Falandysza ochrona porządku publicznego polega na: „eliminowaniu wszelkich działań naruszających ład publiczny obejmujący całokształt stosunków życia zbiorowego we wszystkich jego przejawach”, L. Falandysz, *Pojęcie porządku publicznego w prawie karnym i karno-administracyjnym*, „Palestra” 1969, Nr 2, s. 64.

³³ Art. 19 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

Po piąte, informacje o osobie wyznaczonej na kierownika do spraw bezpieczeństwa, które obejmują podstawowe dane personalne oraz posiadane kwalifikacje i uprawnienia (m.in. zaświadczenie o ukończeniu wymaganego ustawowo kursu dla kierowników do spraw bezpieczeństwa).

Po szóste i siódme, informacje o sposobie zapewnienia identyfikacji uczestników oraz o zainstalowanych urządzeniach rejestrujących obraz i dźwięk. Dołączenie tego typu informacji nie zawsze jest konieczne. Obowiązek pojawia się jedynie w przypadku: meczów piłki nożnej, imprez masowych podwyższonego ryzyka oraz stadionów, obiektów lub terenów znajdujących się w specjalnym wykazie prowadzonym przez wojewodę.

Po ósme, informację o powiadomieniu właściwego miejscowo komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta terenowej jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej w przypadku przeprowadzania imprezy masowej na terenach podlegających ich kompetencjom. Komendanci w odpowiedzi na powiadomienie organizatora nie muszą wydawać żadnej opinii.

Po dziewiąte, harmonogram udostępnienia terenu/obiektu oraz jego opuszczenia przez uczestników. Harmonogram jest dołączany, jedynie w przypadku gdy regulamin imprezy masowej przewiduje zmienną liczbę osób w trakcie jej trwania. Stąd będzie on dołączany tylko we wniosku o zezwolenie na przeprowadzenie imprezy masowej artystyczno-rozrywkowej ze zmienną liczbą uczestników³⁴.

Oprócz wskazanych dokumentów organ wydający zezwolenie ma możliwość zażądania od organizatora dodatkowej dokumentacji: protokołów z kontroli budowlanej, poświadczenia zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej oraz pisemnej zgody na przeprowadzenie imprezy masowej od właściwej jednostki (w przypadku przeprowadzania imprezy masowej na terenie Lasów Państwowych, parku narodowego lub krajobrazowego)³⁵.

Spśród wymienionych materiałów szczególne znaczenie mają protokoły z kontroli budowlanej, które poświadczają odpowiedni stan techniczny obiektów budowlanych oraz instalacji i urządzeń technicznych, w tym elementów związanych z bezpieczeństwem sanitarno-pożarowym. Doniosłość tej proble-

³⁴ C. Kąkol, *dz. cyt.*, s. 350.

³⁵ Art. 27 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

matyki potwierdza wprowadzenie rozporządzenia w sprawie warunków bezpieczeństwa, jakie powinny spełniać stadiony, specjalnych unormowań dotyczących stadionów, na których mogą się odbywać mecze piłki nożnej. Wśród przepisów pojawiają się kwestie zarządzania przepływem tłumu, identyfikacji uczestników, sposobów podziału (np. trybun na sektory³⁶) oraz funkcjonowania poszczególnych miejsc na stadionie (np. zintegrowanego stanowiska dowodzenia³⁷).

W ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych nie określono przesłanek zobowiązujących organ do wniesienia o dodatkową dokumentację. Dzięki wskazaniu ich zamkniętego katalogu ustawodawca uniemożliwił tym samym pozyskiwanie danych wrażliwych, np. na temat karalności organizatora czy stanu jego finansów.

Aby wniosek organizatora został rozpatrzony, musi on zostać uzupełniony o opinie wydane przez cztery podmioty właściwe dla miejsca przeprowadzenia imprezy masowej, tj.: komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego Policji), komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, dysponenta zespołów ratownictwa medycznego, państwowego inspektora sanitarnego. W momencie występowania z wnioskiem do organu organizator nie musi dysponować wszystkimi opiniami. Zgodnie z ustawą o bezpieczeństwie imprez masowych do jego obowiązków nie należy uzyskanie opinii na co najmniej 30 dni, ale zwrócenie się do wskazanych podmiotów w tym czasie. Ostatecznym terminem dołączenia opinii jest 14. dzień przed rozpoczęciem imprezy³⁸.

Oprócz dziewięciu dokumentów wskazanych powyżej do wniosku o wydanie opinii dołącza się również:

Po pierwsze, program i regulamin imprezy masowej z informacją o sposobie udostępnienia go uczestnikom imprezy masowej. Program powinien wskazywać godzinę rozpoczęcia i zakończenia oraz przebieg imprezy. Regulamin natomiast musi zawierać warunki uczestnictwa oraz sposób zachowania się uczestników.

---

³⁶ § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 czerwca 2010 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa, jakie powinny spełniać stadiony, na których mogą odbywać się mecze piłki nożnej, (Dz. U. z 2010 r. Nr 121, poz. 820), dalej jako: rozporządzenie z 10 czerwca 2010 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa, jakie powinny spełniać stadiony.

³⁷ § 7 rozporządzenia z 10 czerwca 2010 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa, jakie powinny spełniać stadiony.

³⁸ Art. 26 ust. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

Po drugie, regulamin terenu/obiektu z informacją o sposobie udostępnienia go uczestnikom imprezy masowej. Jego tematyka obejmuje: zasady wstępu oraz zachowania się osób obecnych na obiekcie (terenie), korzystanie z obiektu (terenu) oraz znajdujących się tam urządzeń, określenie miejsc nieprzeznaczonych dla publiczności. Regulamin wydawany jest przeważnie przez właściciela, posiadacza lub zarządzającego terenem/obiektem³⁹, użytkownik – w tym przypadku organizator – najczęściej przejmuje więc gotowe przepisy.

Oba regulaminy, tj. imprezy masowej oraz terenu/obiektu, stanowią niezbędny element każdej imprezy masowej. Ich treść powinna być udostępniona wszystkim uczestnikom, na przykład przez wywieszenie na tablicach ogłoszeń, bramach wejściowych czy w innych widocznych miejscach. Często praktyką jest zamieszczanie fragmentów regulaminów na biletach wstępu oraz udostępnianie ich pełnej treści w Internecie. Problemem w prawidłowym funkcjonowaniu przepisów zawartych w regulaminach jest nieweryfikowanie ich treści przez podmioty zewnętrzne – związek sportowy, podmiot zarządzający rozgrywkami czy organ wydający pozwolenie na zorganizowanie imprezy masowej⁴⁰. Brak kontroli może skutkować dowolnością przepisów, często niemających związku z zachowaniami penalizowanymi na gruncie polskiego prawa.

Po trzecie, pisemną instrukcję określającą zadania służby porządkowej oraz informacyjnej. Instrukcja pozwala na przejrzyste nakreślenie czynności wykonywanych przez obie służby organizatora, ułatwia ich wyposażenie w sprzęt niezbędny do sprawnego realizowania zadań. Ponadto umieszcza się w niej informację o liczebności służb, wyliczoną według algorytmu podanego w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych⁴¹.

Po czwarte, warunki łączności pomiędzy podmiotami biorącymi udział w zabezpieczeniu imprezy masowej⁴². Potrzeba łączności wynika m.in. z definicji zabezpieczenia imprezy masowej, gdzie kładzie się nacisk na koordynację

---

³⁹ Art. 3 pkt 10 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁴⁰ C. Kąkol, *dz. cyt.*, s. 236.

⁴¹ Art. 6 ust. 2 oraz 2a ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁴² Art. 25 ust. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

przedsięwzięć⁴³, podejmowanych tak przez służby organizatora, jak podmioty zewnętrzne (Policję, Państwową Straż Pożarną).

Zezwolenie na przeprowadzenie imprezy masowej

Podmiotem wydającym zezwolenie na przeprowadzenie imprezy masowej, jak wskazano wyżej, jest organ administracji samorządowej szczebla gminnego⁴⁴. Zgodnie z przepisami ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym⁴⁵ zasadniczo jest nim wójt. W przypadku gdy siedziba władz znajduje się w mieście położonym na terytorium gminy, staje się nim burmistrz, a w miastach powyżej 100 tysięcy mieszkańców prezydent miasta⁴⁶. Właściwość miejscową do wydania zezwolenia ustala się na podstawie miejsca przeprowadzania imprezy masowej, a nie siedziby jej organizatora. Problematiczna staje się kwestia organizowania imprezy na terenie dwóch lub więcej gmin. Odpowiednim organem będzie wtedy ten, na którego terenie znajduje się największa obszarowo część terenu/obiektu imprezy masowej⁴⁷. Trudności może również sprawiać sytuacja, w której organizatorem imprezy masowej jest gmina występująca jako osoba prawna. Jako że uprawnienie do wydawania zezwolenia jest jej przyznane na wyłączność, to organ rozpatrzy samodzielnie skierowany do siebie wniosek⁴⁸.

Zezwolenie bądź odmowa przeprowadzenia imprezy masowej wydawane są w formie decyzji administracyjnej. Mimo że wydaje ją wskazany ustawowo organ wykonawczy gminy, to istnieje możliwość upoważnienia pracownika urzędu gminy do realizowania w określonym zakresie spraw w imieniu organu⁴⁹. Stąd w większych gminach kompetencje w tym zakresie przypisuje się często uprawnionemu urzędnikowi, a nie bezpośrednio wójtowi, burmistrzowi czy prezydentowi miasta.

⁴³ Art. 3 pkt 16 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁴⁴ Art. 24 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁴⁵ Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95 ze zm.), dalej jako: ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym.

⁴⁶ Art. 26 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym.

⁴⁷ C. Kąkol, *Bezpieczeństwo imprez...*, dz. cyt., s. 133.

⁴⁸ C. Kąkol, dz. cyt., s. 325.

⁴⁹ Art. 39 ust. 2 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym.

Organ jest zobowiązany wydać zezwolenie lub jego odmowę na co najmniej siedem dni przed planowanym terminem rozpoczęcia imprezy masowej⁵⁰. Wydana decyzja administracyjna ma formę pisemną lub dokumentu elektronicznego⁵¹. W przypadku wydania zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej w decyzji organu znajdują się elementy wskazane przez ustawę z 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych: nazwa organizatora, określenie rodzaju imprezy masowej (artystyczno-rozrywkowa, sportowa, mecz piłki nożnej), nazwa imprezy masowej, warunki jej przeprowadzenia oraz status, tj. określenie, czy dana impreza jest imprezą podwyższonego ryzyka⁵².

Przepisy wskazują na trzy przypadki obligatoryjnego nadania statusu podwyższonego ryzyka przez organ. Po pierwsze, gdy wynika to z załączonych do wniosku informacji o przewidywanych zagrożeniach bezpieczeństwa i porządku publicznego. Po drugie, na skutek opinii komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji. Co istotne, opinie innych podmiotów (m.in. właściwego miejscowo komendanta Państwowej Straży Pożarnej) nie implikują tego obowiązku. Po trzecie, w sytuacji wnioskowania przez samego organizatora. Przeważnie dotyczy to masowych imprez sportowych, np. meczów piłki nożnej czy zawodów żużlowych. Organizatorami wnoszącymi będą tutaj najczęściej Ekstraklasa S.A. oraz Ekstraliga Żużlowa sp. z o.o. W przypadku mniejszych imprez masowych, np. organizowanych jednorazowo czy przy stosunkowo niewielkiej liczbie uczestników, uwzględnienie prośby organizatora o nadanie statusu podwyższonego ryzyka nie jest dla organu obligatoryjne.

Odmowa wydania zezwolenia następuje w dwóch określonych ustawowo przypadkach. Pierwszy wynika z braku załączenia do wniosku którejs z czterech opinii oraz dokumentów, których zamknięty katalog zawarty jest w art. 26 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Drugi wiąże się z niespełnieniem przez organizatora obowiązków i wymogów związanych m.in. z zapewnieniem pomocy medycznej, udziałem odpowiedniej liczby służb porządkowych i informacyjnych⁵³. Wskutek nowelizacji z 31 sierpnia 2011 r., w związku z posze-

---

⁵⁰ Art. 29 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁵¹ Art. 14 kodeksu postępowania administracyjnego.

⁵² Art. 29 ust. 2 i 3 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁵³ Art. 29 ust. 4 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

rzeniem przepisu dotyczącego identyfikacji uczestników meczów piłki nożnej, dodano wymóg wyposażenia obiektów wykorzystywanych do organizacji meczów w kompatybilne między sobą systemy elektroniczne. Organ rozpatrujący dany wniosek jest zobowiązany odmówić zgody na przeprowadzenie imprezy masowej, jeśli organizator nie spełni choćby jednego ze wskazanych wymogów. Zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego brak jednego z załączników skutkuje wezwaniem wnoszącego do jego uzupełnienia w terminie siedmiu dni. Jeśli w tym czasie organizator nie wypełni tego obowiązku, to podanie zostanie bez rozpoznania⁵⁴.

Organizator może odwołać się od wydanej decyzji⁵⁵. Gdy wójt, burmistrz lub prezydent miasta uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, to w ramach tzw. samokontroli może podjąć nową decyzję zmieniającą (uchylającą) decyzję zaskarżoną. W innym przypadku organ, który wydał decyzję, jest zobowiązany do przesłania (w ciągu 7 dni) odwołania wraz z aktami sprawy samorządowemu kolegium odwoławczemu⁵⁶. Przepisy nie nakładają na organizatora obowiązku szczegółowego uzasadnienia odwołania, wystarczy, że będą z niego wynikały przyczyny niezadowolenia z wydanej decyzji⁵⁷. Sposób wyrażenia dezaprobaty jest dowolny, podobnie jak formuła ewentualnych wniosków do organu odwoławczego⁵⁸. Co do zasady, odwołanie powinno mieć formę podania⁵⁹. Samorządowe kolegium odwoławcze ma jedynie 4 dni na jego rozpatrzenie, co wynika ze specyfiki organizacji imprez masowych. Szybkie zweryfikowanie decyzji i wydanie zezwolenia umożliwia organizatorowi przeprowadzenie imprezy masowej w wyznaczonym wcześniej terminie. Generalnie, w większości spraw wymagających postępowania wyjaśniającego, w tym badania zasadności odwołania, organ ma maksymalnie miesiąc⁶⁰.

---

⁵⁴ Art. 63 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego.

⁵⁵ Art. 33 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁵⁶ C. Kąkol, *dz. cyt.*, s. 371.

⁵⁷ Art. 128 kodeksu postępowania administracyjnego.

⁵⁸ B. Adamiak, J. Borkowski, *Kodeks postępowania administracyjnego, komentarz*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012, s. 495.

⁵⁹ Tamże, s. 305.

⁶⁰ C. Kąkol, *dz. cyt.*, s. 388.

Samorządowe kolegium odwoławcze może wydać trzy rodzaje decyzji. Pierwsza – utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję, druga – uchyla zaskarżoną decyzję w całości albo w części, trzecia – umarza postępowanie odwoławcze⁶¹. Ponadto organ odwoławczy może, w przypadku uchylenia zaskarżonej decyzji w całości, przekazać ją do ponownego rozpatrzenia przez organ. Taka sytuacja następuje, gdy decyzja została wydana z naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie⁶². Od decyzji samorządowego kolegium odwoławczego organizator może wnieść skargę do wojewódzkiego sądu administracyjnego, a od jego wyroku – skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego⁶³. Odwołanie organizatora od decyzji nie wstrzymuje jej wykonania⁶⁴.

Oprócz organizatora imprezy masowej prawo do wniesienia odwołania ma podmiot, który uzna, że wydana decyzja narusza jego interes bądź obowiązek prawny. Uprawnienie to przysługuje także m.in. związkowi sportowemu będącemu organizatorem współzawodnictwa sportowego, jeśli dana impreza masowa była częścią rozgrywek ligowych (klubowych itd.)⁶⁵.

Rola wojewody

Wojewoda, na podstawie przepisów ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, otrzymał szerokie uprawnienia pozwalające mu ingerować w organizację imprezy masowej. Jeśli negatywnie oceni on stan bezpieczeństwa i porządku publicznego, w związku z planowaną lub przeprowadzoną imprezą masową, może (decyzją administracyjną) nałożyć dwa rodzaje zakazów. Co istotne, przepisy nie wskazują źródeł pochodzenia informacji, na podstawie których można je nałożyć. Niejasne jest również ocenianie stanu bezpieczeństwa w związku z przeprowadzoną imprezą masową. Problematiczne staje się tutaj opiniowanie i porównywanie jednej imprezy do drugiej, tym bardziej że ustawa

---

⁶¹ Art. 138 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego.

⁶² Art. 138 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego.

⁶³ Art. 127 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego.

⁶⁴ Art. 29 ust. 6 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁶⁵ G. Gozdór, *Bezpieczeństwo imprez masowych. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 132–133.

o bezpieczeństwie imprez masowych nie daje w tej kwestii żadnych wskazówek. Prawdopodobnie ideą przepisu było uniknięcie udziału wyjątkowo agresywnych grup kibicowskich czy swoiste ukaranie organizatora za niewłaściwe zorganizowanie imprezy.

Jednym z rodzajów zakazów nakładanych przez wojewodę jest zakaz przeprowadzenia imprezy masowej z udziałem publiczności na całym obiekcie lub w jego wydzielonych sektorach⁶⁶. Zakaz występuje w postaci prostej – wojewoda nie został uprawniony do określania minimalnej albo maksymalnej liczby uczestników. Wyznacznikiem jest obszar danej imprezy masowej, np. w przypadku meczu piłki nożnej rozgrywanego na stadionie są to najczęściej sektory gości albo gospodarzy. Brak publiczności nie stoi na przeszkodzie w organizacji większości masowych imprez sportowych, których priorytetowym celem jest osiągnięcie wyniku – rozstrzygnięcie pierwszeństwa danej drużyny/zawodnika. Stąd m.in. mecz piłki nożnej może zostać przeprowadzony przy zamkniętych dla kibiców trybunach. Problem pojawia się przy imprezach masowych artystyczno-rozrywkowych. Trudno bowiem wyobrazić sobie koncert bez publiczności. Kontrowersje wzbudza także kwestia zatrudnienia służb porządkowych i informacyjnych. Wojewoda zakazując udziału publiczności, wpływa na brak uczestników na obiekcie/terenie imprezy masowej. Zgodnie z przepisami ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych liczbę stewardów oblicza się na podstawie udostępnionej przez organizatora liczby miejsc. Jeśli nie ma uczestników, zbędne stają się również służby organizatora.

Przyjęte rozwiązanie nie uwzględnia sytuacji wtargnięcia na teren/obiekt trwającej imprezy masowej osób, które na skutek zakazu nie były uprawnione do uczestnictwa⁶⁷.

Drugi rodzaj zakazu dotyczy zakazu przeprowadzania (w czasie określonym albo nieokreślonym) przez danego organizatora imprez masowych na terenie województwa lub jego części⁶⁸ (np. pojedynczego obiektu, powiatu itd.). Ustawodawca nie uwzględnił procedury pozwalającej na skrócenie zakazu nałożonego na czas nieokreślony. Tym samym przyznał wojewodzie dużą

⁶⁶ Art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁶⁷ P. Suski, *dz. cyt.*, s. 385.

⁶⁸ Art. 34 ust. 1 pkt 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

swobodę w wyłączeniu danego podmiotu z organizowania imprez masowych. Zakaz dotyczy jedynie ściśle określonego organizatora, stąd można go łatwo ominąć, wyznaczając organizatora rzekomego, działającego w interesie tego, który został ukarany⁶⁹.

Organizatorowi przysługuje odwołanie od decyzji wojewody do ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Odwołanie od decyzji nie wstrzymuje jej wykonania⁷⁰.

Oprócz wskazanych uprawnień na wojewodę nałożono obowiązki związane z kontrolą utrwalania przebiegu masowych imprez sportowych podwyższonego ryzyka oraz meczów piłki nożnej. Ponadto ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych nakazuje wojewodzie sporządzanie wykazu stadionów, obiektów lub terenów, na których utrwalanie przebiegu imprezy masowej za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk również jest obligatoryjne⁷¹. Wojewoda działa w tej materii z urzędu, decyzję podejmuje w uzgodnieniu z komendantem wojewódzkim (komendantem stołecznym) Policji, z komendantem wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej oraz po zasięgnięciu opinii właściwego polskiego związku sportowego. Konsultacja z wymienionymi podmiotami jest obowiązkowa, wyrażone przez nich stanowisko nie musi mieć jednak bezpośredniego przełożenia na decyzję wojewody. Wsparciem administracyjnym dla wojewody są właściwe dla danego urzędu wojewódzkiego oddziały czy departamenty.

W odniesieniu do kwestii utrwalania przebiegu imprezy wojewoda uprawniony jest do nałożenia obowiązku rejestracji także na imprezy masowe ustawowo niepodlegające temu rygorowi⁷². W tym przypadku nie odwołuje się on do stanowiska i opinii podmiotów lub organów zewnętrznych (np. Policji, Państwowej Straży Pożarnej), co wynika prawdopodobnie z jednorazowego nakazu rejestracji określonej imprezy masowej⁷³.

---

⁶⁹ C. Kąkol, *dz. cyt.*, s. 395.

⁷⁰ Art. 34 ust. 3 i 4 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁷¹ Art. 11 ust. 4 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁷² Art. 12 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁷³ P. Suski, *Zgromadzenia...*, *dz. cyt.*, s. 324.

Rola Policji

Rola Policji w zapewnianiu bezpieczeństwa imprez masowych jest szczególnie widoczna na etapie uzyskiwania zezwolenia na przeprowadzenie imprezy. Organizator wnoszący do organu, jest zobowiązany dołączyć opinię wydaną przez właściwego komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji⁷⁴. Opinię wydaje się na bazie dokumentów przedłożonych przez organizatora oraz na podstawie przeprowadzonej lustracji obiektu/terenu imprezy masowej⁷⁵. Lustrację realizuje najczęściej zespół, w którego skład mogą wchodzić m.in. kierownik do spraw bezpieczeństwa, organizator lub jego przedstawiciel, właściciel obiektu, przedstawiciel organu administracji samorządowej.

Prowadzącym jest jednak zawsze przedstawiciel Policji, najczęściej członek zespołu do spraw kibiców. Także właściwy miejscowo komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej jest zobowiązany do lustracji, co realizuje w większości przypadków wspólnie z Policją, w ramach wskazanego zespołu. Ponadto komendant Policji wydając opinię, opiera się na analizie ryzyka, której wyniki pozwalają mu określić przewidywane zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego mogące wystąpić w związku z daną imprezą masową⁷⁶.

Opinia wydawana przez Policję nie jest wiążąca dla organu wydającego decyzję, co jednak nie oznacza, że nie ma na nią wpływu. Część dokumentów załączanych do wniosku o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej ma bezpośredni związek z zadaniami realizowanymi przez funkcjonariuszy Policji. Przykładowo graficzny plan terenu/objektu czy dołączane do wniosku o wydanie opinii warunki łączności pomiędzy podmiotami biorącymi udział w zabezpieczeniu imprezy masowej. To m.in. problem z łącznością uniemożliwił przeprowadzenie planowanego na 11 lutego 2012 r. meczu o Superpuchar na Stadionie Narodowym w Warszawie. W opinii Policji, na podstawie której organ wydał decyzję odmowną, zawarto wyraźne przeciwwskazania co do zorganizowania meczu. Uzasadnienie koncentrowało się wokół braku łącz-

---

⁷⁴ Art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁷⁵ Art. 28 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

⁷⁶ Art. 28 ust. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

ności pomiędzy różnymi poziomami stadionu, w tym między podziemnym garażem, gdzie miały być zgromadzone oddziały policyjne, a murawą boiska⁷⁷.

Podsumowanie

Podsumowując ustawowe regulacje w zakresie kształtowania warunków bezpieczeństwa imprez masowych, należy podkreślić ich szczegółowy charakter. Ustawowe regulacje klarownie określają zakres dokumentów oraz procedury umożliwiające organizatorowi otrzymanie zgody na przeprowadzenie imprezy masowej. Ich mnogość i sprecyzowany charakter mają zapobiegać niedbalstwu organizatora i wskazywać mu kamienie milowe niezbędne w procesie organizacji. Imprezy masowe, jak wskazuje sama nazwa, są bowiem wydarzeniami angażującymi wiele osób, wymagającymi przedsięwzięcia specjalnych środków oraz zaangażowania podmiotów kluczowych dla bezpieczeństwa ludzi i mienia. Wątpliwości, zarówno natury prawnej, jak i organizacyjnej, budzą jednak niesprecyzowane dostatecznie uprawnienia wojewody oraz rola opinii wydawanej przez Policję.

W pierwszym przypadku zastanawia brak jednoznacznie sformułowanych kryteriów nakładania zakazów, szczególnie tej odmiany, która dotyczy zakazu przeprowadzania przez danego organizatora imprez masowych na terenie województwa lub jego części. O ile w przypadku niezapełnionych trybun straty finansowe są stosunkowo niewielkie, o tyle tutaj szkody organizatora mogą doprowadzić nawet do jego upadłości. Odnosząc się do opinii Policji: wątpliwości dotyczą w tym przypadku wagi, jaką przykłada do niej organ wydający zezwolenie na przeprowadzenie imprezy masowej.

Z wywiadów przeprowadzonych z kierownikami ds. bezpieczeństwa kilku znaczących polskich klubów piłkarskich⁷⁸ wynika, iż w większości przypadków Policja zawiąza ocenę zagrożenia i wymusza tym samym nadanie statusu podwyższonego ryzyka. Dla organizatora oznacza to obligatoryjne zwiększenie liczby członków służb porządkowej i informacyjnej, a w konsekwencji podnosi koszty organizacji. Dla Policji oraz organu wydającego zezwolenie

---

⁷⁷ *Policja wciąż blokuje mecz o Superpuchar na Narodowym*, notka informacyjna PAP, w: <http://www.wpr.ost.pl/ar/304609/Policja-wciaz-blokuje-mecz-o-Superpuchar-na-Narodowym/>, dostęp: wrzesień 2015.

⁷⁸ Badania własne przeprowadzone na potrzeby rozprawy doktorskiej.

impieza podwyższonego ryzyka stanowi jednak swoistą asekurację, angażującą siły i środki zwiększające bezpieczeństwo, tak na terenie/obiekcie imprezy masowej, jak w przestrzeni publicznej ją otaczającej.

Bibliografia

Akty prawne

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 sierpnia 2009 r. w sprawie zakresu instrukcji postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 135, poz. 1113).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 czerwca 2010 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa, jakie powinny spełniać stadiony, na których mogą odbywać się mecze piłki nożnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 121, poz. 820).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 lutego 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących zabezpieczenia pod względem medycznym imprezy masowej (Dz. U. z 2012 r. poz. 181).

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 1960 r. Nr 30, poz. 168).

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95).

Ustawa z 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 62, poz. 504).

Publikacje

Adamiak B., Borkowski J., *Kodeks postępowania administracyjnego, komentarz*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012.

Falandysz L., *Pojęcie porządku publicznego w prawie karnym i karno-administracyjnym*, „Palestra” 1969.

Gozdór G., *Bezpieczeństwo imprez masowych. Komentarz*, Warszawa 2008.

Gracj M., Socha R., Wiśniewski B., *Zasadnicze problemy prawno-organizacyjne bezpieczeństwa masowych imprez sportowych*, Bielsko-Biała 2010.

Kąkol C., *Bezpieczeństwo imprez masowych. Komentarz*, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012.

Suski P., *Zgromadzenia i imprezy masowe*, LexisNexis, Warszawa 2010.

Źródła internetowe

Policja wciąż blokuje mecz o Superpuchar na Narodowym, notka informacyjna PAP, w: <http://www.wprost.pl/ar/304609/Policja-wciaz-blokuje-mecz-o-Superpuchar-na-Narodowym/>, dostęp: wrzesień 2015.